

5 Kandidatuppställning och behandling av stiftelseurkunder

Innehåll

5.1	Valbarhet	1
5.2	Allmänt om kandidatuppställningen	3
5.3	Korrigerings av brister i stiftelseurkunder	7
5.4	Godkännande av stiftelseurkunder	9

5.1 Valbarhet

Valbarhet innebär behörighet att ställa upp som kandidat till kyrkofullmäktige i en församling eller till gemensamma kyrkofullmäktige och församlingens församlingsråd i en kyrklig samfällighet.

Valbar till förtroendeuppdrag i en församling och i en kyrklig samfällighet är en för kristen övertygelse känd konfirmerad församlingsmedlem som har fyllt 18 år och som inte är omyndig. Åldern för valbarhet ska i församlingsvalet uppfyllas senast på valdagen, dvs. 20.11.2022. (KL 23:2,1)

En domstol kan med stöd av lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) förklara en myndig person omyndig. En omyndigförklarad person har inte rätt att själv förfoga över sin

egendom, ingå avtal eller företa andra rättshandlingar. Om en församlingsmedlems handlingsbehörighet har begränsats genom omyndigförklarande, syns detta i medlemsdatasystemet Kirjuri.

Till förtroendeuppdrag som tillsätts genom församlingsval kan utses endast en sådan valbar person som har samtyckt till uppdraget. (KL 23:3,1)

För tjänsteinnehavare och arbetstagare anställda hos församlingen och den kyrkliga samfälligheten gäller särskilda begränsningar av valbarheten. En person som är anställd i en församling kan inte väljas till kyrkofullmäktige i denna församling. Om församlingen hör till en kyrklig samfällighet, är den som är anställd i samfälligheten eller i en församling som hör till samfälligheten inte valbar till gemensamma kyrkofullmäktige eller till församlingensrådets i en församling som hör till samfälligheten. En person som är anställd i en församling eller kyrklig samfällighet är inte valbar, oavsett om det är fråga om en huvudsyssla eller en bisyssla. (KL 23:3,2)

När en medlem i kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige eller församlingensrådet förlorar sin valbarhet under mandatperioden befrias han eller hon från förtroendeuppdraget. En förtroendevald förlorar dock inte sin valbarhet till ett organ, om församlingen eller den kyrkliga samfälligheten tillfälligt anställer honom eller henne för högst sex månader. Medan anställningen fortgår får personen dock inte sköta sitt förtroendeuppdrag. Av giltiga orsaker kan en förtroendevald avgå från ett förtroendeuppdrag. (KL 23:4)

Om valet hålls året före en ändring i församlingsindelningen ska den nya indelningen följas i valet. Kandidaternas valbarhet till förtroendeuppdraget bestäms då också enligt den nya indelningen. (VOK 2:57)

En person som ställts upp som kandidat ska i regel uppfylla förutsättningarna för valbarhet då tidsfristen för inlämnande av valmansföreningarnas stiftelseurkunder går ut, dvs.

15.9.2022 kl. 16. Åldern för valbarhet ska i församlingsvalet uppfyllas senast på valdagen, dvs. 20.11.2022.

Valnämnden ska göra en förberedande granskning av stiftelseurkunderna och de kandidatlistor som ingår i dem vid ett sammanträde som ska hållas senast 16.9.2022 (sammanträdet kan hållas redan 15.9 efter kl. 16). Om valnämnden vid sitt sammanträde konstaterar att en kandidat inte är valbar, ska valnämnden ge valmansföreningen tillfälle att ge en förklaring eller göra en rättelse och också underrätta kandidaten om detta.

Om valnämnden vid sitt sammanträde 3.10.2022 kan konstatera att hindret för valbarhet har avhjälpats (till exempel konfirmation), är kandidaten valbar.

5.2 Allmänt om kandidatuppställningen

Kungörelse om kandidatuppställningen

Valnämnden ska vid ett sammanträde som hålls senast 1.8.2022 avfatta en kungörelse med information om antalet medlemmar som ska väljas till kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet, förutsättningarna för valbarhet samt när och var valmansföreningarnas stiftelseurkunder ska lämnas in. (VOK 2:12, 1).

Kungörelsen om kandidatuppställningen ska anslås på församlingens anslagstavla senast 9.8.2022 och finnas kvar där till 15.9.2022 klockan 16. Kungörelsen ska också publiceras i tidningen senast 9.8.2022. (VOK 2:12,2) Det är bra att kungörelsen publiceras också på församlingens webbplats.

Bildande av valmansförening

Rätt att ställa upp kandidater i församlingsval har en valmansförening som har bildats av minst tio röstberättigade medlemmar av församlingen, dvs. medlemmar som senast på valdagen fyller 16 år. En person kan vara stiftande medlem endast i en valmansförening

som bildats för kyrkofullmäktigevalet. I en församling som hör till en kyrklig samfällighet kan en person vara stiftande medlem i endast en valmansförening för val av medlemmar till gemensamma kyrkofullmäktige och i endast en förening för val av medlemmar till församlingsrådet. (VOK 2:13, 1).

Om en person vid samma val är medlem i två eller flera valmansföreningar, ska valnämnden stryka personen från alla stiftelseurkunder. (VOK 2:13, 1).

I varje församling i en kyrklig samfällighet ska valmansföreningarna bildas och stiftelseurkunderna göras upp särskilt för val av gemensamma kyrkofullmäktige och särskilt för val av församlingsråd. (VOK 2:13, 2).

Varje valmansförening har ett ombud och ombudet har en ersättare. Ombudet och ersättaren ska vara medlemmar i församlingen som har fyllt minst 18 år och har rättshandlingsförmåga. Eftersom ombudet och ersättaren ska vara medlemmar i valmansföreningen ska det utöver dem finnas minst 8 övriga stiftande medlemmar. Valmansföreningens ombud och ombudets ersättare får inte vara kandidater för valmansföreningen eller medlemmar av valnämnden. (VOK 2:15,1 4 punkten)

Valmansföreningens övriga stiftande medlemmar kan däremot kandidera för valmansföreningen. En stiftande medlem som inte är kandidat i valet och inte är föreningens ombud eller dennes ersättare kan i princip vara medlem eller ersättare i valnämnden, valförrättare eller valbiträde. En sådan dubbelroll är i praktiken dock inte att rekommendera, eftersom personen i egenskap av stiftande medlem i en valmansförening är jävig i nästan allt som gäller valets verkställande och beslutsfattande. Den som är kandidat i valet eller närstående till en kandidat kan inte vara medlem eller ersättare i valnämnden, valförrättare eller valbiträde. En kandidat eller en kandidats make, barn, syskon eller föräldrar får inte vara valförrättare eller valbiträde. Med make avses en äkta make samt en person

som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten. (VOK 2:22, 2).

Antalet kandidater och kandidatlistans beteckning

En valmansförening kan i sin kandidatlista uppge högst dubbelt så många kandidater som det antal medlemmar som ska väljas in i kyrkofullmäktige eller församlingsrådet. (VOK 2:14, 1).

Till gemensamma kyrkofullmäktige i en kyrklig samfällighet kan dock tre gånger så många kandidater ställas upp som det antal medlemmar som väljs från församlingen. I en församling som utser endast en medlem till gemensamma kyrkofullmäktige kan valmansföreningen nominera högst sex kandidater. En och samma person kan ställas upp som kandidat för endast en valmansförening vid val av medlemmar av ett och samma organ. (VOK 2:14, 1).

En valmansförening har rätt att föreslå att i sammanställningen av kandidatlistorna tas in en beteckning för kandidatlistan som ska innehålla ordet "kandidatlista". Beteckningen får inte vara olämplig eller missvisande. Olika valmansföreningar får inte använda samma beteckning. (VOK 2:14, 2).

Stiftelseurkund för valmansförening

Kyrkostyrelsen har sammanställt blanketter för stiftelseurkunden och dess bilagor och lagt ut dem på församlingsvalets webbplats. Det finns särskilda blanketter för val av kyrkofullmäktige och särskilda för val av församlingsråd.

Blanketterna kan skrivas ut på webbplatsen info.forsamlingsvalet.fi.

En valmansförening bildas genom en daterad och undertecknad stiftelseurkund som ska innehålla

- 1) ett omnämmande av vilket val det är fråga om,
- 2) underskrifter av valmansföreningens medlemmar som ska förtydligas genom att under dem ange undertecknarens namn samt titel, yrke eller syssla och adress,
- 3) en kandidatlista, i vilken nämns kandidaternas namn samt med högst två uttryck för varje kandidat titel, yrke eller syssla, i den ordning som kandidaterna anges i sammanställningen av kandidatlistorna. I fältet Titel eller yrke kan man ange t.ex. examen, yrke, befattning eller tjänstebeteckning. Godtagbara uttryck är också "pensionär" eller "arbetslös". Använd officiella förkortningar för examina. En separat begäran kan framföras om att det i sammanställningen av kandidatlistorna utöver kandidatens förnamn eller i stället för detta antecknas ett allmänt känt tilltalsnamn eller förnamnet i förkortad form och att det närmare ska anges var kandidaten är bosatt,
- 4) namnet och kontaktuppgifterna för ett ombud och dennas ersättare som valmansföreningen har utsett bland medlemmarna. Dessa får inte vara medlemmar av valnämnden eller kandidater för valmansföreningen. (VOK 2:15, 1).

Om valet hålls året före en ändring i församlingsindelningen ska den nya indelningen följas i valet. Kandidaternas valbarhet till förtroendeuppdraget bestäms då också enligt den nya indelningen. (VOK 2:57)

Till stiftelseurkunden ska fogas

- 1) ett av varje kandidat undertecknat samtycke till att ställa upp som kandidat och en försäkran om att han eller hon inte har samtyckt till att ställa upp som kandidat för någon annan valmansförening vid val av samma organ,
- 2) ombudets skriftliga försäkran att kandidaterna är valbara till församlingens förtroendeuppdrag och att valmansföreningens medlemmar är röstberättigade medlemmar i församlingen. (VOK 2:15, 2).

Valmansföreningens stiftelseurkund med bilagor ska lämnas in till pastorsexpeditionen eller, om en sådan inte finns, till en annan plats som valnämnden beslutar, senast 15.9.2022 före klockan 16. Före det ska lokalen hållas öppen under minst fyra timmar. (VOK 2:16)

Stiftelseurkunden lämnas normalt in personligen. Valmansföreningens ombud eller dennes ersättare kan också sända valmansföreningens stiftelseurkund med bilagor till pastorsexpeditionen eller något annat av valnämnden fastställt ställe per post. Om handlingar lämnas in per post sker det alltid på valmansföreningens ansvar.

När blanketter skrivs ut på webbplatsen info.forsamlingsvalet.fi ska blanketten för val av kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkofullmäktige skrivs ut på vitt papper och blanketten för val av församlingsråd på orangefärgat papper. Det är emellertid inte obligatoriskt enligt bestämmelserna att använda en orangefärgad blankett. Om en valmansförening till exempel själv har skrivit ut blanketten för val av församlingsråd på ett vitt papper kan detta således inte användas som grund för att förkasta valmansföreningens stiftelseurkund.

5.3 Korrigering av brister i stiftelseurkunder

Valnämnden ska göra en förberedande granskning av stiftelseurkunderna och de kandidatlistor som ingår i dem vid ett sammanträde som ska hållas senast 16.9.2022 (kan hållas redan 15.9 efter kl. 16). En stiftelseurkund som inlämnats efter att tidsfristen gått ut 15.9.2022 kl. 16 ska lämnas obeaktad. Ett meddelande om att urkunden lämnats obeaktad ska lämnas till valmansföreningens ombud, eller om något ombud inte har utsetts, till någon av dem som har undertecknat stiftelseurkunden. (VOK 2:17, 1).

Valnämnden ska ge valmansföreningen möjlighet att lämna en förklaring eller göra en rättelse om

- 1) den uppställda kandidaten inte är valbar eller om personen har ställts upp som kandidat för fler än en valmansförening för val av medlemmar i samma organ,
- 2) beteckningen för kandidatlistan är olämplig eller vilseledande eller om samma beteckning har föreslagits för fler än en valmansförening
- 3) kandidatlistan på annat sätt är felaktig eller bristfällig,
- 4) valmansföreningen inte har bildats på lagligt sätt. (VOK 2:17, 2).

Valmansföreningens ombud eller, om något ombud inte har utsetts, någon av dem som har undertecknat stiftelseurkunden ska bevisligen underrättas om att en förklaring eller rättelse har begärts. Samtidigt ska det uppges vilket fel eller vilken brist som uppdagats eller vilken tilläggsutredning som behövs samt den frist (senast 3.10.2022 före kl. 16) inom vilken rättelsen eller kompletteringen får läggas fram. Valnämnden ska meddela förutom valmansföreningen även kandidaten i fråga, om han eller hon inte är valbar eller har ställts upp som kandidat för fler än en valmansförening i valet av samma organ. (VOK 2:17, 3).

Valmansföreningens ombud eller, om något ombud inte har utsetts, en som undertecknat stiftelseurkunden har rätt att senast 3.10.2022 före klockan 16 göra en rättelse och komplettera stiftelseurkunden. Inom samma tid har han eller hon rätt att göra justeringar som gäller en kandidats namn, titel, yrke eller syssla, adress eller närmare uppgifter om bostadsort. (VOK 2:18, 1).

Om en anmärkning har gjorts för att en person har samtyckt till att ställas upp som kandidat för fler än en valmansförening i valet av medlemmar till samma organ ska valmansföreningen ges tillfälle att senast 3.10.2022 före klockan 16 stryka en sådan kandidat. Kandidaten får inte ersättas med en annan. (VOK 2:18, 2).

Om samma beteckning har föreslagits för fler än en valmansförening, ska valmansföreningen ges tillfälle att senast 3.10.2022 före kl. 16 avstå från beteckningen och föreslå en ny. (VOK 2:18, 3).

Om en valmansförening som fått en anmärkning inte gör de rättelser som krävs, ska valnämnden stryka kandidatens namn eller beteckningen för kandidatlistan från alla kandidatlistor som gäller valet av organet i fråga. (VOK 2:18, 4).

5.4 Godkännande av stiftelseurkunder

Valnämnden ska vid ett sammanträde som ska hållas 15.9.2022 efter kl. 16 eller 16.9.2022 godkänna de stiftelseurkunder som inte gett upphov till anmärkningar eller till en begäran om tilläggsutredningar. (VOK 2:17, 4).

Vid ett sammanträde som ska hållas 3.10.2022 efter klockan 16 ska valnämnden

- 1) ta stiftelseurkunder för valmansföreningar om vilka valnämnden har begärt tilläggsutredning eller rättelse på basis av beslut vid valnämndens sammanträde 15.9 eller 16.9.2022 till slutgiltig behandling och avgörande
- 2) i kandidatlistorna vidta sådana i VOK 2:18 avsedda åtgärder (valmansföreningens kompletteringar, justeringar osv.) som föranleds av anmärkningar samt göra sådana ändringar som följer av att en kandidat har avlidit. (VOK 2:19,1, 1 och 2 punkten)

Om stiftelseurkunden för en valmansförening inte kan godkännas efter komplettering eller rättelse, ska den förkastas. Om felet avser endast en viss kandidat ska endast namnet på denna strykas från kandidatlistan. På samma sätt ska en beteckning som inte godkänts för en kandidatlista strykas. (VOK 2:19, 2).

Vid sammanträdet godkänns sådana stiftelseurkunder som i rättad form eller på basis av en tilläggsutredning kan konstateras vara förenliga med bestämmelserna.